

Warszawa, dnia 26 listopada 2012 r.

RPO-713062-VII-720.6/12/MMo

Raport
Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji
Pomieszczeń dla Osób Zatrzymanych lub Doprowadzonych
w Celu Wytrzeźwienia Komendy Miejskiej Policji w Olsztynie
(Wyciąg)

1. Wprowadzenie

Na podstawie artykułu 19 Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192) oraz działając z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniu 3 października 2012 roku, do Pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia Komendy Miejskiej Policji w Olsztynie (dalej: PdOZ lub Izba), udali się pracownicy Zespołu „Krajowy Mechanizm Prewencji” (dalej: KMP lub Mechanizm): Dorota Krzysztoń (kryminolog) oraz Małgorzata Molak (pedagog resocjalizacyjny).

Celem wizytacji zapobiegawczej było zbadanie sytuacji osób zatrzymanych i doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, poprzez sprawdzenie warunków ich pobytu w Izbie oraz sposobu traktowania przez personel. Dokonano oceny ich ochrony przed torturami oraz innym okrutnym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem.

Przeprowadzone czynności polegały na:

- wysłuchaniu informacji na temat funkcjonowania Izby przedstawionej przez kierownika PdOZ –mł. asp. Mariusza Szandrowskiego oraz funkcjonariuszy Policji pełniących w dniu wizytacji służbę w Izbie;

- oglądzie wszystkich pomieszczeń Izby, w tym sprawdzeniu stanu wyposażenia pokoi dla zatrzymanych;
- zapoznaniu się z następującą dokumentacją PdOZ: Regulaminem pobytu osób umieszczonych w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, książką wizyt lekarskich, fragmentami elektronicznej książki przebiegu służby, wybranymi protokołami zatrzymań.

W trakcie wizytacji sporządzono dokumentację fotograficzną.

Po przeprowadzonych czynnościach, przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji przekazali komendantowi i kierownikowi Izby, dokonane na ich podstawie ustalenia oraz wysłuchali uwag i wyjaśnień.

Ponadto, po zakończeniu wizytacji analizie poddano: procedurę postępowania podczas przyjęcia i zwalniania zatrzymanego lub doprowadzonego w celu wytrzeźwienia z PdOZ zestawienie liczbowe osób umieszczonych w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia w jednostkach organizacyjnych policji od stycznia 2011 roku do września 2012 roku, protokół kontroli sanitarnej przeprowadzonej w dniach 19-20 października 2012 roku, protokół kontroli sędziego penitencjarnego przeprowadzonej dnia 24 listopada 2010 roku oraz pisma kierownika Ogniwa Ochronnego Sztabu Policji KMP w Olsztynie do Komendy Wojewódzkiej Policji.

2. Legalność zatrzymania

Izba przeznaczona jest dla kobiet i mężczyzn, zatrzymanych w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia. Na mocy decyzji Komendanta Wojewódzkiego, koszt pobytu osoby nietrzeźwej wynosi 102 złote.

Z analizy informacji przekazanych przez kierownika Izby wynika, iż w okresie od 1 stycznia 2011 roku do 30 września 2012 roku, w Izbie zatrzymano 4402 osoby (w 2012 roku – 1839 osób), w tym podejrzanych o popełnienie przestępstwa – 2711 osób (w 2012 roku – 1022 osoby), w związku z popełnieniem wykroczenia – 46 osób (w 2012 roku – 17 osób), na polecenie sądu lub prokuratora – 859 osób (w 2012 roku - 450 osób), 7 nieletnich (w 2012 roku – 5

osób) oraz doprowadzonych w celu wytrzeźwienia – 784 osoby (w 2012 roku – 349 osób).

W dniu wizytacji Krajowego Mechanizmu Prewencji, w Izbie przebywało 8 osób.

Przedstawiciele Mechanizmu zostali poinformowani, iż w Izbie umieszczone są osoby, dla których właściwą jednostką jest PdOZ w Biskupcu, pod warunkiem dysponowania w danym momencie wolnymi miejscami. Nie zostało jednak sporządzone oficjalne stanowisko Komendanta Miejskiej Policji w przedmiotowej sprawie. Przedstawicielom Mechanizmu wyjaśniono, że wygaszenie działalności wizytowanej placówki opiera się jedynie na umowie ustnej między Komendantem Komisariatu Policji w Biskupcu a Komendantem Miejskim Policji w Olsztynie. Mechanizm uważa, że konieczne jest uregulowanie zasad przyjęcia wspomnianych zatrzymanych i doprowadzonych w celu wytrzeźwienia.

3. Traktowanie przez personel wizytowanej jednostki

W analizowanym okresie (2011 i 2012 rok) nie było wydarzeń nadzwyczajnych.

W PdOZ stosuje się środki przymusu bezpośredniego (dalej: ś.p.b.) w postaci kaftana bezpieczeństwa oraz pasów typu BOA. Informacja o jego zastosowaniu dołączana jest do protokołu zatrzymania, nie ma natomiast rejestru ze stosowania ś.p.b.

Kontrola osobista przeprowadzana jest w niemonitorowanym pokoju przyjęć (przedsionku). Czynności związane z przeszukaniem kobiet wykonuje funkcjonariuszka Komendy Miejskiej Policji w Olsztynie.

Zatrzymani, z którymi rozmawiała przedstawicielka Mechanizmu, ze stanowczością oznajmiali, że nie byli poniżani słownie, a ich nietykalność fizyczna nie została naruszona. Jedna osoba żaliła się, że funkcjonariusze Policji proszeni o cokolwiek, okazują niezadowolenie, w efekcie czego odstępuje od zgłaszania się z prośbą. Inna natomiast wskazywała, że funkcjonariusze Policji wydawali jej polecenia ponagającym i rozkazującym tonem, chociaż ze względu

na wiek jest mniej sprawna. Mechanizm zwraca uwagę na konieczność odpowiedniego odnoszenia się do wszystkich zatrzymanych i doprowadzonych w celu wytrzeźwienia oraz uwzględnienia w wydawanych poleceniach ograniczeń fizycznych, z którymi borykają się osoby starsze.

Przedstawiciel Mechanizmu, w rozmowach z zatrzymanymi odebrał informacje o długim czasie oczekiwania na reakcję funkcjonariuszy Policji na wezwanie. Potwierdziła to analiza monitoringu, która wykazała 20-minutowy okres oczekiwania na wyjście do toalety. Mechanizm podkreśla, że reakcja na wezwanie powinna być natychmiastowa. Funkcjonariusze pełniący służbę w PdOZ wyjaśnili, że część sytuacji wynika z konieczności przeprowadzania innych czynności i niewystarczającej obstawy zmianowej.

4. Prawo do ochrony zdrowia

Przed umieszczeniem w PdOZ, obligatoryjnie, badana jest osoba nietrzeźwa (także przed opuszczeniem PdOZ) oraz spełniająca przesłanki wymienione w § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 21 czerwca 2002 roku w sprawie badań lekarskich osób zatrzymanych przez Policję (Dz. U. z 2002 r. Nr 97, poz. 880). Badanie przeprowadzane jest w Poliklinice MSWiA w Olsztynie. Jeśli osoba przebywająca w PdOZ uskarża się na stan zdrowia, do Izby przyjeżdża lekarz, wówczas badanie odbywa się w pokoju dla zatrzymanych i doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, bądź w pokoju przyjęć. Od stycznia do października 2012 roku zrealizowano 35 wizyt w PdOZ. W razie konieczności, wzywane jest pogotowie ratunkowe. Kierownik Izby poinformował wizytujących, że podczas badania funkcjonariusz Policji pozostaje na korytarzu.

Podczas jednej z rozmów indywidualnych, Mechanizm odebrał, informację, że podczas badania w gabinecie był obecny funkcjonariusz Policji. KMP przypomina, że udzielanie świadczeń medycznych powinno odbywać się poza zasięgiem słuchu i wzroku funkcjonariuszy Policji, o ile nie poprosi o to personel medyczny. W przeciwnym razie naruszane jest prawo do intymności i poszanowania godności zatrzymanych oraz prawo do tajemnicy medycznej. Europejski Komitet Zapobiegania Torturom również wyraził swoje wątpliwości w tej kwestii. Uznał, że

niektóre sytuacje podczas badania lekarskiego wymagają zapewnienia bezpieczeństwa personelowi medycznemu. Jednakże nie ma usprawiedliwienia dla obecności funkcjonariuszy podczas badania. Ich obecność jest szkodliwa dla stworzenia właściwej relacji lekarz – pacjent i zazwyczaj niepotrzebna dla zapewnienia bezpieczeństwa. Powinny być zatem opracowane alternatywne rozwiązania, które pogodziłby konieczność zapewnienia bezpieczeństwa oraz poufności badań medycznych [Zalecenia Europejskiego Komitetu ds. Przeciwdziałania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu zawarte w raporcie CPT/(2011) 20 paragraf 123].

Wszelkie kwestie dotyczące realizacji prawa zatrzymanych do ochrony zdrowia odnotowywane są w następujących dokumentach: w książce przebiegu służby i książce wizyt lekarskich oraz teczkach zatrzymanych (protokołów zatrzymania oraz zaświadczenie lekarskie).

Część protokołów zatrzymań zawierała informację o badaniu lekarskim, jednak nie były one dołączone do akt zatrzymanych i doprowadzonych w celu wytrzeźwienia. Jest to niezgodne z § 3 ust. 4 wspomnianego wyżej rozporządzenia.

W Izbie opracowano wzór notatki służbowej o doprowadzeniu osoby z obrażeniami. W jednym analizowanych protokołów brakowało jednak informacji o zauważonych u zatrzymanego ranach (widoczne na załączonym zdjęciu). Jest to niezgodne z § 18 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 czerwca 2012 roku w sprawie pomieszczeń przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych i policyjnych izb dziecka, regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach, pokojach i izbach oraz sposobu postępowania z zapisami obrazu z tych pomieszczeń, pokoi i izb (Dz. U. z 2012 r., poz. 638), zwanego dalej: rozporządzeniem. Adnotacji we wspomnianym zakresie nie było także w dokumentacji medycznej.

Analiza dokumentacji medycznej wykazała nieprawidłowości. Część zapisów zarówno w książce wizyt lekarskich było nieczytelnych. Uniemożliwiają więc zapoznanie się ze stwierdzonymi chorobami, obrażeniami, czy zaleceniami.

Ponadto, we wspomnianej wyżej książce brakowało danych części badanych osób, czy godziny przeprowadzonych czynności. W związku z powyższym, Mechanizm zaleca zobowiązanie pracowników służby zdrowia do starannego i rzetelnego prowadzenia dokumentacji.

Analizując dokumentację, przedstawiciele KMP dostrzegli także, że zaświadczenia lekarskie dotyczące osób doprowadzonych w celu wytrzeźwienia nie są zgodne z obowiązującym wzorem, stanowiącym załącznik do rozporządzenia. Mechanizm przypomina o konieczności korzystania z aktualnej wersji zaświadczenia.

5. Prawo do informacji

Kierownik PdOZ poinformował wizytujących, że osoby przyjmowane do PdOZ pouczane są o monitoringu w pokojach, posiłkach oraz prawie do złożenia zażalenia na legalność zatrzymania i umieszczenia w Izbie.

Dokumentem regulującym prawa i obowiązki osób zatrzymanych i umieszczanych w celu wytrzeźwienia w PdOZ jest Regulamin pobytu osób w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia (zwany dalej: Regulaminem). Jest on zgodny z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia. Co więcej, wraz z adresami instytucji stojących na straży praw człowieka, wywieszony jest w każdym pomieszczeniu dla osób zatrzymanych. W pokoju przyjęć dostępne były wersje: francuska, hiszpańska, rosyjska, niemiecka i angielska, a według informacji udzielonych przez kierownika PdOZ możliwe jest wydrukowanie Regulaminu przetłumaczonego na inne języki, umieszczonego na stronie Komendy Głównej Policji.

W procedurze postępowania podczas przyjęcia i zwalniania zatrzymanego lub doprowadzonego w celu wytrzeźwienia z PdOZ, zapisane jest, iż osobę zatrzymaną należy zapoznać z jej prawami oraz ciążącymi na niej obowiązkami. Osoby, z którym rozmawiał wizytujący wskazywały jednak, że nie zostały w prosty sposób poinformowane o zasadach panujących w PdOZ, np. o możliwości poproszenia o prasę, zakupy, koc w porze dziennej lub napój. Mechanizm zwraca uwagę na faktyczne dokonywanie ustnego pouczenia zatrzymanych o

przysługujących im prawach, tym bardziej, że czcionka tekstu Regulaminu nie jest czytelna dla wszystkich umieszczonych w Izbie osób. W §44 Dwunastego Raportu generalnego CPT [CPT/Inf (2002)15] zapisane jest, iż *prawa osób pozbawionych wolności nie mają wielkiej wartości, jeżeli osoby zainteresowane nie są świadome, iż przysługują im takie prawa. W związku z powyższym jest bezwzględnie konieczne, aby osoby zatrzymane przez policję zostały w sposób wyraźny poinformowane o swoich prawach bezzwłocznie oraz w języku, który rozumieją.*

Powiadomienie rodziny realizowane jest przez dyżurnego jednostki, który z reguły daje informację zwrotną o przeprowadzeniu rozmowy. Ponadto, istnieje możliwość przekazania dyżurnemu prośby o poinformowaniu bliskich podczas pobytu w PdOZ. W ocenie Krajowego Mechanizmu Prewencji, informowanie osoby trzeciej powinno być w pierwszej kolejności samodzielne, zaś tylko w sytuacjach szczególnych - za pośrednictwem funkcjonariuszy Policji. Zgodnie ze Zbiorem zasad mających na celu ochronę wszystkich osób poddanych jakiegokolwiek formie aresztowania bądź uwięzienia - *Niezwłocznie po zatrzymaniu oraz po każdym przeniesieniu z jednego miejsca aresztowania lub uwięzienia do innego, osoba aresztowana lub uwięziona będzie uprawniona powiadomić, bądź też domagać się od właściwego organu powiadomienia członków jej rodziny lub innych właściwych osób według swojego wyboru, o jej zatrzymaniu, aresztowaniu lub uwięzieniu, bądź o przeniesieniu i o miejscu, w którym jest przetrzymywana*” (Zasada 16.1). Mechanizm zaleca realizację tej zasady poprzez umożliwienie samodzielnych zawiadomień przez zatrzymanych.

Analiza dokumentacji w zakresie prawa do informacji, przyniosła spostrzeżenie, iż w karcie zapoznania z regulaminem nie zawsze wpisywana jest godzina. Mechanizm zaleca rzetelnie uzupełnianie rubryk w ww. karcie.

6. Personel

W PdOZ służbę pełni 10 funkcjonariuszy Policji oraz Kierownik Ogniwa Ochronnego Sztabu Policji Komendy Miejskiej Policji w Olsztynie. Dyżury pełnione są w trybie 12 na 24 godziny, 12 na 48 godzin. W porze nocnej na zmianie jest 2 funkcjonariuszy Policji, co nie jest regułą w porze dziennej.

Przedstawiciele KMP zostali poinformowani, że zgodnie z przepisami, dyżur może pełnić 1 osoba. Dodatkowo, w godzinach 6:30-14:30 w PdOZ obecny jest kierownik Izby. Mechanizm uważa, że obsada personelu jest niewystarczająca w stosunku do liczby miejsc w Izbie. W czasie, gdy np. przeprowadzane są czynności związane z przyjęciem do PdOZ, brakuje osoby do kontroli pomieszczeń, czy wyprowadzania zatrzymanych do toalety. W związku z powyższym, KMP zaleca zwiększenie obsady na dyżurach dziennych.

Personel szkolony jest w zakresie pełnienia służby w PdOZ. Dodatkowe szkolenia nie są organizowane. Funkcjonariusze Policji, z którymi rozmawiał wizytujący, podkreślali brak możliwości doskonalenia oraz potrzebę zdobywania wiedzy. Standardy Europejskiego Komitetu Zapobiegania Torturom (patrz: Fragment Drugiego Sprawozdania Ogólnego [CPT/Inf (92) 3] dot. szkoleń funkcjonariuszy służb porządku publicznego) wskazują, że *nie ma lepszej gwarancji przeciwko złemu traktowaniu osoby pozbawionej wolności niż dobrze wyszkolony funkcjonariusz policji czy służby więziennej*. CPT kładzie szczególny nacisk na konieczność rozwijania umiejętności w zakresie komunikacji interpersonalnej. Mechanizm uważa, że funkcjonariuszom Policji pełniącym służbę w PdOZ warto zapewnić także szkolenia w zakresie radzenia sobie ze stresem.

7. Warunki bytowe

Pomieszczenia dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia usytuowane są na parterze i I piętrze Komendy Miejskiej Policji w Olsztynie. W skład Izby wchodzi 4 cele 2-osobowe (1 na parterze i 2 na piętrze) oraz 6 cel 3-osobowych (3 na parterze i 4 na piętrze), co oznacza, że pojemność wynosi 27 miejsc.

Pokoje wyposażone są w przymocowane do podłogi, nieposiadające ostrych kątów, łóżka, taborety oraz stoliki, odpowiednie do pojemności. Okna zabezpieczono metalową siatką wewnątrz oraz kratą na zewnątrz, a grzejniki – metalową przesłoną. Punkty świetlne wykonane są ze specjalnego szkła, uniemożliwiającego rozbicie.

Na korytarzach zamontowane są półki do wydawania posiłków, natomiast w drzwiach pokoi są okienka do ich pobierania przez osoby zatrzymane.

Pokoje w Izbie wyposażone są w wentylację mechaniczną. Ponadto, działa w nich radiowęzeł (sygnał nadawany z pokoju profosa).

Pokoje wyposażono w instalację przyzywową. Sygnał odbierany jest w pomieszczeniu profosa oraz nad drzwiami pokoju. W trakcie przeprowadzanego oglądu, nie zarejestrowano nieprawidłowości w zakresie jej działania. Kierownik Izby tłumacząc wspomniany wyżej długi czas oczekiwania na reakcję funkcjonariusza Policji, oznajmił, że nie zawsze pojawia się sygnał wezwania. Mimo, iż analiza monitoringu wykazała, że instalacja zadziałała sprawnie, warto dokonać przeglądu technicznego w celu wyeliminowania ewentualnych usterek. Jest to ważne z perspektywy zagrożenia zatrzymanych i doprowadzonych niemogących wezwać pomocy skutkiem zepsutej instalacji.

Izba została objęta monitoringiem. Kamery umieszczone są w każdym pokoju dla osób zatrzymanych i doprowadzonych w celu wytrzeźwienia (10 kamer) oraz na korytarzach (4 kamery = 2x2). Obraz odbierany jest w pomieszczeniu profosa, przechowywany przez 30 dni.

Na parterze Izby wyodrębniono sanitariat z 2 stanowiskami prysznicowymi, 1 kabiną ustępową, 1 pisuarem i 2 umywalkami, na piętrze zaś sanitariat wyposażony jest w 1 stanowisko prysznicowe, 1 kabinę ustępową, 1 pisuar oraz 2 umywalki. Do dyspozycji zatrzymanych i doprowadzonych w celu wytrzeźwienia zamontowano dozownik z mydłem oraz ręczniki papierowe. W szafie znajdującej się na korytarzu, przetrzymywane są ręczniki kąpielowe, wydawane na życzenie zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia (oraz poduszki). Analogicznie, na piętrze stoi szafa z pościelą i poduszkami. Na tym poziomie umieszczona jest także szafa z kocami.

W szafie stojącej na korytarzu na parterze przechowywane są kapcie wydawane osobom zatrzymanym i doprowadzonym w celu wytrzeźwienia. Według informacji przekazanych przez kierownika PdOZ, są one codziennie dezynfekowane.

Na klatce schodowej na parterze piętrze stoją 4 kosze. Po dwa „zestawy”: przeznaczone na brudną pościel oraz na śmieci.

W piwnicy komisariatu znajdują się pomieszczenia wyodrębnione na rzecz PdOZ:

- do przygotowania i podgrzania posiłków;
- pokój kierownika, w którym przechowywana jest dokumentacja;
- magazyn na środki czystości, ręczniki, jednorazowe rękawiczki, papier oraz ręczniki papierowe. W magazynie tym przechowywane są także czyste prześcieradła i poszewki. Kierownik PdOZ poinformował wizytujących, że norma wynosi 4 komplety na 1 łóżko, która jego zdaniem jest niewielka, zważywszy na liczbę przyjmowanych do Izby osób;
- magazyn na czystą (zapakowaną hermetycznie) i brudną pościel oraz koce. Tutaj także przechowywane są kaftany bezpieczeństwa (7).
- pomieszczenie sprzątaczk;
- magazyn rzeczy skażonych;

Miedzy korytarzem a pokojem profosa znajduje się pokój przyjęcia. Wyposażony jest w ławkę dla zatrzymanych i doprowadzonych w celu wytrzeźwienia oraz biurko i krzesła dla wypełniających dokumenty funkcjonariuszy. Pomieszczenie to jest niemonitorowane.

Obok pokoju profosa znajduje pomieszczenie przeznaczone do przechowywania depozytu. Wyposażone jest w szafy pancerne, na każdej z nich zawieszona jest kopia kwitu depozytowego. Rzeczy ważne przechowywane są w kopertach. W pomieszczeniu tym umieszczony jest kosz na rzeczy osób zaniedbanych.

Kierownik PdOZ przekazał wizytującym informację, iż posiłki dostarczane są 3 razy dziennie przez zewnętrzną firmę w jednorazowych pojemnikach. Na śniadanie i kolację przywożone są kanapki, na obiad zupa i II danie. Ponadto, w dużych pojemnikach dowożony jest kompot lub herbata, podawany chętnym w jednorazowych kubeczkach. Istnieje także możliwość zaspokojenia pragnienia wodą z kranu. Mechanizm akceptuje praktykę podawania wody z kranu osobom pozbawionym wolności wyłącznie, gdy woda ta spełnia wymagania dotyczące

jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi i może być zatem wykorzystywana bezpośrednio jako źródło wody pitnej. Jeżeli podawana woda z kranu w PdOZ nie spełnia tych wymagań, KMP zaleca zaprzestanie tej praktyki.

Zgodnie z procedurą postępowania podczas przyjęcia i zwalniania zatrzymanego lub doprowadzonego w celu wytrzeźwienia z PdOZ, każdej osobie wydaje się w porze nocnej podgłówek, koc, 2 prześcieradła i poszewkę. W okresie jesienno-zimowym wydawany jest dodatkowy koc. Ponadto, w uzasadnionych wypadkach, wspomniane rzeczy mogą być wydane również w porze dziennej. W myśl procedury, w przypadku odmowy pobrania pościeli, osoba zatrzymana korzysta jedynie z materaca.

Podczas oglądu pokojów dla osób zatrzymanych i doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, zauważono, że część pokrowców na materace jest wyeksploatowana i zniszczona. Podobne nieprawidłowości stwierdzone zostały podczas kontroli Państwowego Inspektoratu Sanitarnego MSW. Kierownik PdOZ poinformował wizytujących, iż wystosował w tej sprawie pismo do Komendy Wojewódzkiej Policji. Przedstawił odpowiedź udzieloną przez naczelnika Wydziału Zaopatrzenia i Inwestycji KWP w Olsztynie zawierającą informację o braku finansów na zakup nowych pokrowców. W razie otrzymania środków, zostaną one przeznaczone na pokrowce typu „skaj”, wskazane w piśmie przez kierownika Izby. Mechanizm uważa, że stan części materacy nie nadaje się do użytkowania (zniszczone zamki błyskawiczne w pokrowcach, zniszczony materiał), a ich wymiana jest koniecznością.

W PdOZ nie wydzielono pomieszczenia do używania wyrobów tytoniowych przez osoby zatrzymane. Kierownik PdOZ poinformował wizytujących, że palenie na terenie Izby jest zakazane, umożliwiające jedynie w wyjątkowych przypadkach, za zgodą Policjantów. Mechanizm zaleca, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 11 maja 2011 roku w sprawie szczegółowych warunków używania wyrobów tytoniowych na terenie obiektów oraz w środkach przewozu osób podlegających ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych (Dz. U. z 2011 r. Nr 97, poz. 564), umożliwienie palenia wyrobów tytoniowych osobom zatrzymanym i doprowadzonym w celu wytrzeźwienia.

Zatrzymanym i doprowadzonym w celu wytrzeźwienia nie udostępnia się prasy. Istnieje możliwość jej zakupu (jak i innych artykułów) za pośrednictwem funkcjonariuszy Policji. Mechanizm stoi na stanowisku, że rozwiązanie to jest niewystarczające i należy zaopatrzyć Izbę w gazety do dyspozycji przebywających w niej osób, o czym mówi § 10 ust. 1 pkt 7 rozporządzenia.

Podczas rozmów z zatrzymanymi, Mechanizm odebrał informację, iż temperatura w pokojach jest dokuczliwie niska. Ponadto, wyczuwalny jest nieprzyjemny zapach. Kierownik PdOZ wyjaśnił, że obie kwestie są ze sobą powiązane. Podniósł, że ze względu na wyeksploatowany filtr, wentylacja nie spełnia swojej funkcji, wobec tego konieczne jest otwieranie okien. Niska temperatura na zewnątrz, wpływa więc na odczucie zimna w pomieszczeniach. Przedstawiciele Mechanizmu, zwróciwszy uwagę kierownikowi PdOZ, otrzymali zapewnienie, iż przebywającym w pomieszczeniach osobom, zostaną wydane koce. Mechanizm zastrzega w tym miejscu, że konieczna jest także wymiana zużytych filtrów do wentylacji.

Rozmówcy KMP zgłosili, iż nikt nie proponował im powłoczek na koce oraz poduszki. Kierownik PdOZ poinformował natomiast, że duża część zatrzymanych odmawia ich przyjęcia. Mechanizm przypomina, aby każdorazowo wydawać osobom przyjmowanym do Izby pościel (respektując ich ewentualną odmowę).

Większość osób negatywnie wypowiedziała się na temat stanu czystości poduszek i koców. Mechanizm oglądał powyższe w magazynach, nie dostrzegając nieprawidłowości we wspomnianym zakresie. Przypomina jednak, że rzeczy wydawane zatrzymanym powinny być odpowiedniej jakości i należy zwrócić uwagę na ich wygląd przed wydaniem zatrzymanym. Zalecenie to odnosi się także do wydawanym zatrzymanym kapci, które zdaniem jednego rozmówcy KMP, są w złym stanie („stare i śmierdzą”). W tym miejscu, Mechanizm pragnie przypomnieć, iż według § 9 ust. 1 Regulaminu, osoba przyjęta do pomieszczenia korzysta z własnego obuwia, wyjmując jedynie sznurowadła (§ 5 ust. 2 pkt c). W związku z powyższym, Krajowy Mechanizm Prewencji zaleca umożliwienie zatrzymanym i doprowadzonym w celu wytrzeźwienia pozostanie we własnym obuwiu, jeżeli nie

jest ono uznane za potencjalnie niebezpieczne lub niedopuszczalne do używania ze względów higienicznych.

Jedna z osób, z którą rozmawiał przedstawiciel Mechanizmu podała, iż całą noc w pokoju paliło się światło. KMP zaleca dostosowanie oświetlenia do pory nocnej, tak aby nie zakłócało ono snu zatrzymanych.

W Izbie funkcjonuje także procedura w sposób szczegółowy opisująca sposób postępowania po zwolnieniu osób zatrzymanych, dotycząca głównie kwestii dbania o czystość pomieszczeń.

Izba nie jest przystosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo. W sanitariatach brakuje w uchwytów, czy poręczy. Mechanizm poddaje pod rozwagę zainstalowanie wspomnianych udogodnień. Kierownik PdOZ poinformował wizytujących, że osoby, które poruszają się o kulach są umieszczane na dole, zazwyczaj obok łazienki.

8. Dobra praktyka

W związku z tym, że obowiązujące rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 21 czerwca 2002 roku w sprawie badań lekarskich osób zatrzymanych przez Policję (Dz. U. z 2002 r. Nr 97, poz. 880) nie zawierało wzoru zaświadczenia lekarskiego, a wzór stanowiący załącznik do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 czerwca 2012 roku w sprawie pomieszczeń przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych i policyjnych izb dziecka, regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach, pokojach i izbach oraz sposobu postępowania z zapisami obrazu z tych pomieszczeń, pokoi i izb (Dz. U. z 2012 r., poz. 638) dotyczył jedynie osób doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, w PdOZ opracowano wzór zaświadczenia lekarskiego dla osoby zatrzymanej. Do uzupełnienia pozostawiono w nim pole dotyczące danych personalnych osoby badanej, stwierdzenia: stanu upojenia alkoholowego, pozostawania pod wpływem środków odurzających, obrażeń oraz wniosków, czy może przebywać w PdOZ (wymienione także inne opcje). Na dole umieszczono tabelkę odnośnie konieczności podawania zatrzymanemu leków

(nazwa, dawka, godzina podania). Opisany powyżej wzór zaświadczenia Mechanizm ocenia jako dobrą praktykę. Umożliwia on bowiem rozpoznanie stanu fizycznego osoby przebywającej w PdOZ wraz z informacją o wymaganiach podania leku.

9. Zalecenia

Na podstawie art. 19 Protokołu Fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, Krajowy Mechanizm Prewencji zaleca:

Komendantowi Miejskiemu Policji:

1. formalne ustanowienie zasad, na jakich PdOZ w Olsztynie współpracuje z Komisariatem w Biskupcu;
2. wyeliminowanie nieprawidłowości w sposobie odnoszenia się funkcjonariuszy Policji do zatrzymanych;
3. zwiększenie obsady funkcjonariuszy Policji zwłaszcza na zmianie w porze dziennej;
4. natychmiastowe reagowanie przez funkcjonariuszy Policji pełniących służbę w PdOZ na wezwanie przez osoby zatrzymane lub doprowadzone w celu wytrzeźwienia;
5. udzielanie świadczeń medycznych bez obecności funkcjonariusza Policji, chyba że wymagają tego względy bezpieczeństwa personelu medycznego;
6. umożliwienie palenia osobom przebywającym w PdOZ, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 11 maja 2011 roku w sprawie szczegółowych warunków używania wyrobów tytoniowych na terenie obiektów oraz w środkach przewozu osób podlegających ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych (Dz. U. z 2011 r. Nr 97, poz. 564);
7. dodatkowe ustne pouczenie zatrzymanych i doprowadzonych w celu wytrzeźwienia o przysługujących im prawach (np. skorzystania z prysznic, zakupów);

8. rozważenie możliwości samodzielnej realizacji przysługującego zatrzymanym prawa do powiadomienia osoby trzeciej o fakcie zatrzymania, a tylko w sytuacjach szczególnych, realizowanie tego prawa za pośrednictwem funkcjonariuszy Policji;
9. zaopatrzenie Izby w prasę dla zatrzymanych i doprowadzonych w celu wytrzeźwienia;
10. zwrócenie uwagi na stan czystości koców, poduszek i kapci wydawanych zatrzymanym;
11. wydawanie zatrzymanym i doprowadzonym w celu wytrzeźwienia powłoczek i prześcieradeł;
12. wymianę zniszczonych pokrowców na materace;
13. wymianę zużytych filtrów do wentylacji;
14. dokonanie przeglądu technicznego instalacji przyzywowej;
15. dostosowanie oświetlenia do pory nocnej, umożliwiającego sen;
16. rzetelne prowadzenie karty zapoznania z regulaminem (szczególnie zwrócenie uwagi na wpisywanie godziny zapoznania);
17. zwracanie uwagi na prowadzenie w sposób rzetelny, czytelny i szczegółowy dokumentacji medycznej (m.in. odnotowywanie godziny przeprowadzania badania);
18. korzystanie z aktualnego wzoru zaświadczenia lekarskiego dla osób doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, zgodnego z załącznikiem do rozporządzenia;
19. realizowanie § 18 ust. 2 pkt 1 i 2 rozporządzenia, tj. dołączanie do akt notatki z obrażeń przyjmowanej osoby oraz zaświadczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań do umieszczenia w pomieszczeniu;
20. zapewnienie szkoleń funkcjonariuszom pełniącym służbę w PdOZ m.in. w zakresie komunikacji interpersonalnej, czy radzenia sobie ze stresem.

Komendantowi Wojewódzkiemu Policji w Olsztynie:

1. wsparcie finansowe PdOZ w zakresie realizacji zaleceń nr 12, 13 i 20.